

Co-funded by the
European Union

**СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО
ТА ТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В ЄС:
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

МОНОГРАФІЯ

*Видання здійснено за
підтримки
проєкту Жана Моне за
програмою Erasmus+*

**101085348 — EUROSECRET — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-
RSCH**

**Запоріжжя
2023**

УДК 334.72:005.51/.54(477:061.1СС)(02.064)

C69

Рецензенти:

Антонюк К.І., доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин НУ «Запорізька політехніка»

Безхлібна А.П., кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Запорізька політехніка»

Соціальне підприємництво та традиційні форми бізнесу:

C69 монографія / За заг. редакцією А. В. Переверзевої / Європейський проєкт EUROSECRET («Європейські практики соціального підприємництва: сталість, інклюзія та креативність»). ЗНУ, 2023; Запоріжжя: видавець Мокшанов В. В., 2023. 174 с.

ISBN 978-617-8064-36-5

Видання здійснено в рамках проєкту Європейського Союзу за програмою Єразмус+,
напряв Жана Моне,

101085348 – EUROSECRET – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Європейські
практики соціального підприємництва: сталість, інклюзія та креативність» /
«European practices of social entrepreneurship: sustainability, inclusion and creativity»

Підтримка Європейської Комісії у створенні цього видання не означає схвалення змісту,
який відображає лише погляди авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-
яке використання інформації, що міститься в ньому.

УДК 334.72:005.51/.54(477:061.1СС)(02.064)

ISBN 978-617-8064-36-5

© Автори матеріалів, 2023

ЗМІСТ

Передмова	5
ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 1	
Соціальне підприємництво: особливості, тенденції та вплив	7
Демченко Г. В. Ризик-менеджмент як складова комплексної системи управління підприємством.....	7
Іваніско В. В. Проблеми і можливості імплементації соціального підприємництва в систему розвитку держави.....	15
Калініченко З. Д. Соціальне підприємництво в умовах повосенної відбудови в Україні та європейської інтеграції.....	25
Кусакова Ю.О. Місце та роль комунікативних компетенцій у діяльності соціального підприємництва.....	34
Маркова С. В., Марков І.Є. Актуальні можливості та загрози бізнес-процесів в Україні під час війни.....	41
Метеленко Н. Г., Попова А. О., Оглобліна В. О., Сліна І. В. Соціальне підприємництво в контексті економіко-екологічного інноваційного розвитку в напрямку повосенного відновлення України.....	49
Остапчук І. О., Казаков В. Л. Екологічні екскурсії як вид соціального підприємництва (на прикладі Кривого Рогу).....	66
Пацюк В. С. Соціальне підприємництво як чинник регенерації виробничих просторів Кривого Рогу.....	77
Романюк І. А. Інноваційні аспекти взаємодії соціального підприємництва з рекреацією та туризмом.....	89
Федотова Т. А. Соціальна компетентність як компонента підготовки сучасного менеджера.....	97
Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Дюк А.А. Соціальне підприємництво як інституційна модель реалізації соціального капіталу сільських територіальних громад.....	105

Шпикуляк О. Г., Саковська О. М., Шеленко Д. І., Ксенофонтова К. Ю. Інституційна структуризація і перспективи розвитку суб'єктів господарської діяльності в аграрному секторі економіки України	109
---	-----

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 2

Європейські моделі соціального бізнесу: досвід для України	120
Аторін А. М., Мержинський Є. К. Впровадження системи нарахування безумовного базового доходу за допомогою блокчейн-технології.....	120
Бирський В. В., Глущевський В. В., Голомб В. В. Сучасні виклики для України й Європейський досвід: синергія циркуляційної економіки, соціального підприємництва та національної безпеки.....	129
Мажник Л. О. Особливості цифрових інновацій у соціальному підприємстві під час війни.....	139
Хорошун В. В. Аналіз підходів до розробки ІТ-стратегії соціального підприємництва.....	148
Шапуров О. О., Аскольдов В. І., Краснощок В. В. Сучасні аспекти циркулярної економіки як чинник диверсифікації продуктів промисловості (на прикладі машинобудування).....	156
Шапуров О. О., Федотов С. О., Сілін А. І. Сталый розвиток промислового підприємництва: екологічний контекст.....	164
Висновки	172

Мажник Лідія Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту,
логістики та інновацій
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9546-896X>
lidia.mazhnik@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ У СОЦІАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Анотація. Розглянуто головні ознаки соціального підприємництва, характерні для вітчизняного сектору економіки. В цілому акцентовано увагу на базових складових цифрової трансформації для України. Перелічено специфічні ознаки, що являють собою сучасні цифрові інновації у соціальному підприємстві.

Annotation. The main features of social entrepreneurship, characteristic of the domestic sector of the economy, are considered. In general, attention is focused on the basic components of digital transformation for Ukraine. The specific features that represent modern digital innovations in social entrepreneurship are listed.

Еволюційний підхід розвитку людства, безпосередньо пов'язаний із соціально-економічним розвитком суспільства на сьогоднішній день відзначає кризові явища серед відповідних наукових теорій. Зазвичай науковці соціальних та економічних наук опосередковано пов'язують події що відбуваються у просторі наукових досягнень на кшталт як досягнення квантових фізиків та космологічних теоретиків [4, 5]. Проте на сьогодні в історії людства вже існує достатня кількість теоретичних та прикладних досліджень щодо наявності взаємозв'язку численної кількості компонентів частин по відношенню до цілого, що безпосередньо стосується структур та інститутів у багатьох сферах суспільного життя та розвитку.

Разом з тим матеріалістичний підхід набуває розповсюдження та здійснює активний вплив на стільки, що відбуваються значні глобальні трансформації, у тому числі серед соціально-економічних систем. Вагомий внесок у розгляд та дослідження проблем, які пов'язані з розробкою теоретично-прикладних аспектів соціального підприємництва здійснили такі науковці Bolton M., Braunerhjelm P., Dees J., Defourny J., Maretich M., McLean M., Nyssens M., Omarov E., Osberg S., Peredo A., Rhenman E., Roger L., Stuart Hamilton, Thomas C., Алворд С., Борнштейн Д., Вей-Скіллери Дж., Віравардена Дж., Вурро С., Джавед А.,

Діс Г., Дрейтон Б., Дрейтон Б., Кикал Д., Кікал Дж., Лайонс Т., Маджид А., Маклін М., Макміллан А, Мейр Дж., Морт Г., Нобоа Е., Остін Е., Перріні Ф., Робінсон Дж., Рогалін Я., Сафаров С., Стівенсон Х., Спреклі Ф., Фоулер А., Шоу Е., Ясир М. та інші.

Серед українських науковців, що приділили уваги дослідженню проблем соціального підприємництва, можна відзначити роботи таких учених Біланіч Л., Галушка З., Голуб М., Гончарова М., Гусак Н., Давидовська Г., Долуда Л., Кабаченко Г., Каменко І., Кірсєва О., Кірсанова Ю., Коваленко Н., Кожем'яченко О., Корнецький А., Луговенко Н., Лункіна Т., Назарук В., Наумова М., Руда М., Свинчук А., Солосіч О., Туманова А., Удодова В., Шаповал В., Шаульська Л. та інші.

Варто відзначити, що більшої популярності набуває тема соціального підприємництва серед вітчизняних дослідників, де цифрові інновації відіграють вагомий вплив у комунікаційних процесах. Проте варто зазначити, що незважаючи на підвищення зацікавленості до означеної підприємницької діяльності серед науковців все ще тема саме соціального підприємництва в умовах війни лишається не в повній мірі розглянутою та потребує уточнень та додаткового розгляду аспектів щодо класифікаційних ознак, узгодження понятійно-категоріального апарату, а також виявлення та формування проблемних аспектів розвитку в умовах російської збройної агресії та військових дій.

Аналіз понять «соціального підприємництва» та «соціальних підприємств» вітчизняних та зарубіжних дослідників дозволяє сформулювати узагальнене визначення щодо означених понять, яке на думку автора є на даний момент актуальним відповідно до вимог сучасності щодо цифрових інновацій та війни. Вітчизняне соціальне підприємництво за даними [с. 136, 8] представляє собою вид діяльності, що відповідає двом основним напрямам суб'єктів господарювання: працевлаштування вразливих верств населення та/або надання переважно соціальних, культурних, освітніх та інколи інших видів послуг населенню. Головна відмінність означеного виду підприємств їх соціальна орієнтація, сутність якого полягає у різноманітній діяльності на благо громади. На сьогодні класифікувати вітчизняні соціально-орієнтовані підприємства можна за двома напрямками: соціальним і комерційним. Соціальне спрямування підприємництва передбачає наявність рівня відповідності підприємства своїй соціально-орієнтованій місії діяльності. Комерційні підприємства соціального підприємництва дозволяють працевлаштованим громадянам заробляти.

Розглядаючи моделі соціального підприємництва варто більш детально зупинитися на досвіді інших країн (див. у табл. 1, за даними [с. 22–24, 2]).

Варто зазначити, що швидкість змін і трансформаційних процесів неодмінно прискорюється та вже має великий досвід серед країн. Проте

сьогодні на процеси, що відбуваються на Україні здійснюють вплив критичні нетипові події, які виступають каталізатором, як наприклад, covid чи російська збройна агресія, різноманітні екологічні, техногенні та стихійні лиха, що дозволяють та зазвичай просто примушують організовуватися, здійснювати переформатування і тотальну перебудову різноманітних систем, структур та суспільних інститутів, що застаріли та не відповідають сучасним вимогам часу на регіональних та державному рівнях. Слід зазначити, що на жаль до таких систем відноситься соціальне підприємництво. Трансформаційні процеси якого активно проявляються у швидко змінному середовищі, що набуває активного розвитку.

Таблиця 1

Аналіз підходів іноземного досвіду до соціального підприємництва

Країна	Характеристика
Німеччина	Соціальні підприємства працюють у формах кооперативів (Genossenschaften), фондів (Stiftungen), асоціацій (Vereinen), товариств із обмеженою відповідальністю (Gmbhs)
Бельгія	Не має чітких правових меж. У 1996 р. з'явилося законодавство про компанії із соціальною місією (social purpose company), що намітило розмаїття юридичних форм соціальних підприємств. Федеральне законодавство не обмежує обсягів підприємницької діяльності і не передбачає розподілу прибутків між засновниками (допускаючи окремі механізми зниження їхніх витрат)
Греція	Передбачає три категорії соціальних підприємств: інтеграційні соціальні кооперативи (основа діяльності – соціальна і трудова інтеграція осіб, які опинилися у важкій життєвій ситуації); кооперативи соціальної опіки (виробляють товари й послуги для інвалідів, літніх осіб, осіб із хронічними захворюваннями тощо); кооперативні підприємства суспільного виробництва (працюють на свій регіон у сферах культури, екології, житлово-комунального господарства, підтримання місцевих традицій).
Польща	Передбачає три способи заснування соціального кооперативу: інституційний (через Центр суспільної інтеграції); некомерційною організацією чи органом місцевого самоврядування; індивідуальний. Засновник звільняється від сплати реєстраційного збору й може дістати одноразову грошову допомогу у визначених розмірах. Органи місцевої влади мають право замовляти в соціальних кооперативів певні послуги без проведення тендерів.
Чехія	Керуються положеннями Законів «Про господарські корпорації», «Про комерційні підприємства і кооперативи» (2012) та деяких інших.
Латвія	Законодавчо не врегульовані питання, що є причиною багатьох проблем із оподаткуванням (зокрема коштів, отриманих з європейського фінансування).

Війна значною мірою негативно вплинула на соціально-економічні процеси України, зокрема це наочно продемонстровано на рис. 1 [3].

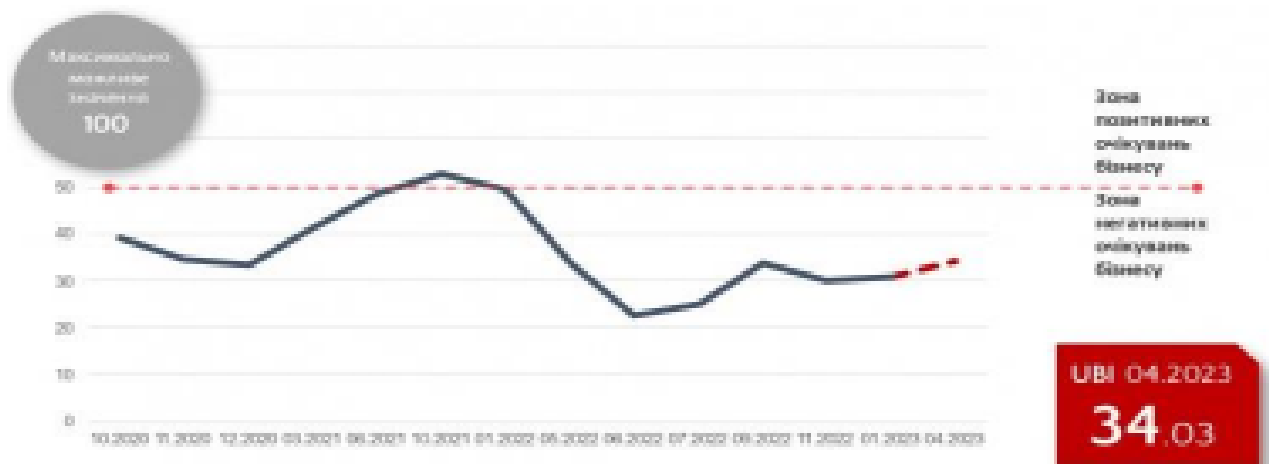

Рис. 1 – Динаміка індексу активності бізнесу України за 2020–2023 рр. (UBI – Ukrainian Business Index)

Статистичні дані [3] свідчать, що трохи більше 30 % вітчизняних підприємств у 2022 р. повністю або майже припинили власну діяльність. Проте варто зазначити, що все одно спостерігається позитивна динаміка розвитку активності бізнесу, бо 8 % підприємств вийшли на показники рівня 2021 р., а 8,9% підприємств зазначили зростання обсягів робіт порівняно з довоєнним періодом. Тобто вітчизняні підприємці активно реагують власними діями на швидкозмінне зовнішнє середовище із значними викликами та проблемними ситуаціями. Але порахувати та відслідкувати динаміку змін соціального підприємництва на рівні офіційної державної статистики глобально представляє значну складність, оскільки відсутні єдині регламентовані нормативно-правові вимоги щодо специфіки діяльності організацій та відсутності повного класифікованого переліку організацій соціального підприємництва із зазначенням показників та форм звітів. Бо на сьогоднішній день інститут соціального підприємництва і соціального бізнесу знаходиться на стадії активного формування і трансформацій у взаємозв'язку із іншими державними та соціально-економічними суспільними інститутами.

Слід зазначити, що до війни вітчизняний економічний розвиток суттєво гальмувався сформованими наслідками впливу глобальних подій, що пов'язані були з covid, зокрема за результатами опитування [3] значну більшість очікуваних перешкод розвитку підприємницької активності становили такі характеристики:

- майже 50 % представляли собою низький рівень загального економічного стану платоспроможності населення країни;

- близько 45 % становила відсутність прогнозованості розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку;

майже 35 % становлять непередбачувані дії держави, що можуть негативно вплинути на стан розвитку підприємницької активності;

близько 30 % становить показник фінансового забезпечення бізнесу, зокрема відсутність достатньої кількості капіталу;

близько 25 % становлять перешкоди з боку регуляторних та/або фіскальних органів;

трохи більше 20 % складає високий рівень податків та зборів та недоступність кредитних коштів для підприємців.

Інновації завжди виступали активним рушієм та поштовхом для розвитку багатьох систем та структур, варто зазначити, що саме цифрові інновації на даний момент для України створять підґрунтя та основний системний базис взаємодії громадянського сектору із підприємцями та державними структурами, а також представниками міжнародної спільноти. За рахунок достатнього рівня розвитку інформаційних технологій в Україні на сьогодні створено умови для впровадження цифрових інновацій, бо на даний момент це відносно найдешевший спосіб структуризації та організації процесів, що у перспективі технологічно рухатиме вперед на значній швидкості соціально-економічний розвиток України.

Оскільки значну кількість виникаючих гострих проблемних питань у соціально-економічній сфері державні структури не здатні врегулювати, то виникає потреба перекладати їх вирішення на підприємницькі структури (близько 90 % підприємств залучені до допомоги країні під час війни), що значно відволікає та заважає стрімкому розвитку в надзвичайно складних умовах під час війни. Тому переважна більшість суспільно-свідомих громадян самостійно організовує діяльність за рахунок волонтерства та створюючи соціальні підприємства для вирішення виникаючих нагальних проблемних питань.

Технологічний розвиток дозволяє це здійснювати достатньо оперативно та якісно за рахунок процесів діджиталізації. Варто зазначити, що на державному рівні відбувається значна підтримка та активізація суспільних процесів формування розуміння серед населення напрямів розвитку вітчизняної цифрової трансформації, яка є пріоритетним напрямом у реформуванні державних програм, навіть створено окремо міністерство цифрової трансформації [6]. Означені процеси мають певний перелік базових переваг для суб'єктів користування цифровими інноваціями, а саме:

швидкість взаємодії та швидкість надання послуги;

можливість відслідковувати характеристики та параметри бажаних результатів та ознаки суб'єктів взаємодії для забезпечення якості цифрових послуг;

цифровізація послуг гарантує фізичну безпеку громадянам у процесі надання цифрових послуг, що в умовах військових дій є надзвичайно вагомим фактором збереження життя;

можливість фіксування кількості та характеристик звернень, а також налагодження тісних комунікаційних взаємозв'язків між різними інститутами, структурами і безпосередньо громадянами, що значним чином надає багату кількість позитивних переваг створення відповідної розгалуженої системи надання послуг та взаємодії між суб'єктами.

Оскільки негативні наслідки війни неминучі, державні органи діють на перспективу активно впроваджуючи процеси цифрової трансформації у суспільне життя населення та підтримуючи розвиток роботів та роботизованої техніки, у тому числі сучасні технології штучного інтелекту, бо для органів влади України життя кожного громадянина завжди було пріоритетним та найціннішим ресурсом, а особливо це проявляється в умовах збройної російської агресії під час війни.

Проте варто зазначити, що існує перелік проблемних питань, які полягають у тому, що залишається певний відсоток населення України, який не підпадає під трансформаційні процеси впровадження цифрових інновацій, бо суттєво відстали від сучасних тенденцій впровадження змін з низки певних причин:

відеутність фізичного носія доступу до цифрових послуг (мобільного смартфона, планшету, ноутбуку або комп'ютеру);

відеутність знань, вмінь та навичок щодо володіння означеними послугами, наприклад, з причин поважного віку, бо існує значний відсоток населення віком 65 років та більше;

відеутність доступу до технологій, бо на жаль не всюди все ще є доступ до Інтернету у населених пунктах України, де організовано доступ до цифрових послуг.

Проте незважаючи на численні перепони щодо впровадження цифрових інновацій недоліки мають місце бути, але перспективи розвитку суспільного сектору переважають. За даними Міністерства цифрової трансформації з початку повномасштабного вторгнення з 24.02.2022 р. на 20 % зросла кількість унікальних користувачів додатку «Дія» та станом на 25.01.2023 р. становить 18,6 млн. користувачів [6], що у підсумку складає майже більше половини усього дорослого населення України, а саме близько 52 %. Варто зазначити, що кількість користувачів дорослого населення поступово невпинно збільшується, тож різниця між ступенем освоєння цифрових інновацій населенням за віковими категоріями не уклінно скорочується.

Бізнес і підприємництво трансформується та набуває сучасних ознак відповідно до вимог часу.

Отже, соціальне підприємництво представляє собою специфічне поняття єдиного підходу до якого на даний момент у науковців світу не склалось. На сьогодні відбуваються активні трансформаційні зміни щодо загальної сутності та безпосереднього складу соціального підприємництва. Варто зазначити, що каталізатором відповідних змін стала ланка послідовних процесів, що відбувалися на Україні, зокрема серед яскравих та найбільш значущих були такі як:

поширення євроінтеграційних процесів разом із поступовою активною демократизацією та популяризацією відкритості із розповсюдженням публічної звітності. Означені процеси значною мірою надають перевагу безпосередньо соціальному підприємництву, оскільки базовою ідеєю створення соціального бізнесу є задоволення суспільних потреб із вирішенням, яких на певний проміжок часу не можуть впоратися інші структури існуючих соціальних інститутів;

наявність певної обмеженості у діях, наприклад, під час covid та поява низки питань, що потребують негайного вирішення, наприклад, як під час російської збройної агресії. Вітчизняне соціальне підприємництво представляє собою значну динамічну систему, яка суттєво оперативніше та зазвичай креативно і якісно вирішує виникаючі проблемні ситуації, проте все ще продовжує лишатися пов'язаним із інститутами громадянського суспільства, оскільки зазвичай наявна сформована інформаційно-організаційна інституційна залежність.

Активізація суспільних дій у сфері соціального підприємництва і особливостей ведення та здійснення соціального бізнесу під час війни, а також швидке реагування державного сектору на легітимізацію нормативно-правового забезпечення у секторі соціального бізнесу значною мірою розширює сфери впливу та взаємодії між суб'єктами господарювання економічної діяльності, створює позитивні умови для швидкої імплементації означених змін, що в цілому сприяє зростанню якості процесів та підвищенню швидкості успішного соціально-економічного розвитку України, де перелік інновацій цифрових трансформаційних процесів відіграє рішуче значення в наявних сучасних обставинах під час війни.

До цифрових інновацій, які складають значну перевагу вітчизняних підприємств, у тому числі соціального підприємництва, відносять:

наявність розгалуженої системи цифрових інновацій у фінансово-економічній системі банківської сфери, яка є достатньо орієнтованою на споживачів, бо зазвичай відсутня потреба фізично взаємодіяти з представниками банківську, існує можливість створення рахунків та відкриття карток для певних нужд, що є значною перевагою у волонтерській діяльності та сфері соціального підприємництва під час

війни, коли перманентно виникає потреба вирішення поточних проблем у різних сферах суспільної діяльності;

перевід у сферу цифрових послуг багатого переліку рутинних процесів, що раніше утворювали черги для суспільства у відповідних інституційних системах громадської діяльності, а також створення цифрових баз даних за рахунок здійснення автоматизації цих процесів;

створення підґрунтя для подальшого розвитку розгалуженої системи цифрових послуг та поширення процесів подальшої цифровізації та автоматизації надання послуг населенню України у сфері фінансово-економічних та логістичних, а також освітніх та інших послуг та для забезпечення надання високої якості безпосередньо самих послуг та для збереження відповідної прозорості та публічності процесів, а також здійснення можливостей моніторингу та контролю щодо операцій послідовності процесів.

Цифрові інновації у процесі взаємодії соціального підприємництва з державним сектором надають можливості створення розгалуженої системи вирішення проблем різного рівня, зокрема на державному рівні за рахунок комунікації з представниками світової спільноти вирішуються глобальні проблеми щодо постачань обладнання та матеріалів тощо, що значно полегшує та пришвидшує інтеграційні процеси інститутів та організацій соціального підприємництва та місцевих регіональних рівнях. Створюється розвинута система внутрішньої регіональної підтримки на міжрегіональному рівні. Поступова та планомірна цифровізація процесів, публічність закупівель та звітності формує вищий рівень довіри населення до влади та демонструє наявні прогалини та недоліки існуючої системи цифрових трансформацій, яку за рахунок оперативного впровадження інновацій та змін можливо швидко трансформувати та якісно змінювати на краще для вирішення існуючих проблем. Загальна цифровізація та розвиток технологій відкриває широкий спектр можливостей для соціального підприємництва до доступу технологій та грантової системи отримання фінансування, як за рахунок державного сектору, так і міжнародної спільноти організацій тощо. Але варто здійснювати побудову та розвиток відкритої та прозорої системи суспільно-державного контролю за процесами впровадження та втілення соціальної місії соціальних підприємств та бізнесів.

Таким чином, відзначимо, що через цифрові інновації вітчизняним підприємствам за рахунок системного поступового розвитку соціального підприємництва стає можливим для України досягнення принципово нових результатів у процесі суспільної взаємодії між інститутами в умовах війни.

Література

1. Пилипенко Н. М., Карпець О. В. Теоретичні аспекти соціального підприємництва в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8757> (дата звернення: 01.10.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.3.87
2. Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз. EU4YOUTH – розкриття потенціалу молодих соціальних підприємців в Молдові та Україні / За ред. Каменюк І. С. Фінансується в рамках програми Європейського Союзу EU4Youth. 2020. 37 с. URL: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_1.pdf (дата звернення: 19.09.2023).
3. Длігач А. Стан та перспективи МСБ в Україні. Результати дослідження. Що заважає українському бізнесу розвиватися під час війни та як підприємці оцінюють перспективи зростання? *Економічна правда*. 05.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/1/699634/> (дата звернення: 22.09.2023).
4. Harrison E. R. *Cosmology*. Cambridge University Press, Cambridge. 1981, 300 p.
5. Harrison E. R. The Natural Selection of the Universes. *Q J. Roy. Astron. Soc*, 36,22. 193. 1995.
6. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 15.09.2023).
7. Bila, I., & Shevchenko, O. (2021). Соціальне підприємництво – сучасний тренд економічного розвитку. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 6(1). С. 28–33. URL: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2021.6.1.28-33>
8. Давидовська Г. Основні підходи до класифікації соціальних підприємств. *Економічний дискурс*, 2021. 1(1-2), 132–137. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/239835> (дата звернення: 22.09.2023).

Наукове видання
(українською мовою)

**СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО
ТА ТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ЄС:
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

МОНОГРАФІЯ

Видання здійснено за
підтримки
проекту Жана Моне за
програмою Erasmus+
101085348 — EUROSECRET — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH

Редактор: А. В. Переверзєва

Технічний редактор: Є. К. Мержинський

Видавець: ФОП Мокшанов В. В.
Адреса редакції:
Україна, 69035, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 158, оф. 223.
моб.: (050) 362-8-007 bookpro.in.ua@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 5288 від 01.02.2017 р

Гарнітура Arial. Умовно-друк.
арк. 20,23. Замовлення №
2824/1Об'єм даних: 3 Мб.